

SABADELL

EXPOSICIÓ
1/3

*Del 6 de setembre
a l'1 de desembre
de 2024*

DE BALENCIAGA
I ARMANI
A NOVA YORK
I TÒQUIO

#SABADELL
esPOSA
deMODA

TEIXEIX

ESPAI CULTURA FUNDACIÓ
1859 CAIXA SABADELL
Carrer d'en Font, 25
Sabadell

DE SABADELL AL MÓN

→
Antoni Vila Arrufat
Esbossos dels plafons del
Projecte de la Sala Sabadell
de l'Exposició Internacional
de Barcelona, 1929
Guaix sobre paper
Fundació 1859 Caixa
Sabadell

LA CIUTAT FÀBRICA

A partir de la segona meitat del segle XIX i al llarg del **XX** la indústria tèxtil sabadellenca va tenir un gran desplegament, fins i tot a escala internacional, competint amb ciutats com Manchester, a Anglaterra, o Prato, a Itàlia, a més també de la veïna Terrassa, amb la qual va compartir lideratge. A Sabadell es va fer tot el procés tèxtil llaner, des del rentat de fibra, el cardat, el tenyit, el filat, el tissatge i els acabats. Tot i ser la llana principal matèria de les indústries locals, també es va treballar el cotó, el lli i, fins i tot, la seda i, a partir de la dècada de 1960, també les fibres artificials i sintètiques. Durant molts anys tota la ciutat era com una immensa fàbrica i els productes travessaven fronteres. També, associada al tèxtil, va sorgir una important indústria metal·lúrgica, d'abast internacional, dedicada a la fabricació de maquinària. Amb el pas del temps, moltes fàbriques anirien tancant, però encara en queden que estan produint teixits que es venen per tot el món.

La Sala Sabadell a l'Exposició Internacional de Barcelona del 1929, liderada pel Gremi de Fabricants, va ser un dels punts àlgids de la indústria tèxtil local. A partir d'uns plànols de distribució projectats per l'arquitecte Santiago Casulleras, el pintor Antoni Vila Arrufat i el seu col·laborador i cunyat, el decorador Josep Vives Bracons, van realitzar una de les millors mostres d'art *déco* català, amb uns enormes murals fets amb fragments de teixits de les fàbriques de Sabadell, i estands de cada empresa, molt ben dissenyats per Vives, per poder mostrar els seus respectius productes. Dels murals de la Sala Sabadell només n'han sobreviscut dos fragments, però sí que s'han conservat els esbossos i projectes de Vila Arrufat, en col·laboració amb Vives, i un excel·lent reportatge fotogràfic de Francesc Casañas.

↑
Anunci de l'empresa
Llonch i Sala, ca. 1930-1935
Col·lecció particular Jeroni
Benavides

DEL TELER AL CARRER DE BALENCIAGA I ARMANI A NOVA YORK I TÒQUIO

“Sabadell teixeix” posa en valor la producció de les fàbriques sabadellenques des d’una nova mirada, la de la moda, i la seva distribució i expansió, tant nacional com internacional, sense obviar l’estructura industrial i comercial ni la tècnica tèxtil i els seus creadors. En qualsevol peça de vestir el teixit té un protagonisme absolut, però quasi sempre queda en l’anonimat, més enllà de la descripció del material: llana, cotó, lli, seda, polièster... i xeviot, sarja, tafetà, crepè, organza... Arreu del món hi ha vestits i abrics confeccionats amb teixits sabadellencs, però poques vegades s’ha plantejat el seu origen. I d’altra banda, des de la indústria tèxtil a penes s’han donat

a conèixer els noms dels dissenyadors i marques que han tingut per clients.

A partir de la documentació que s’ha conservat d’algunes empreses, dels llibres de comanda, dels testimonis orals de fabricants i dissenyadors, i també d’alguns catàlegs i revistes, es poden anar identificant peces confeccionades amb teixits de Sabadell. Aquesta primera exposició obre un nou camí que uneix dues cares d’una mateixa moneda, a partir del fons de moda de la Fundació Antoni de Montpalau i del conjunt de mostraris tèxtils i llibres de comandes que conserva el Museu d’Història de Sabadell.

↑ **CARPELLADÓ**
Sabadell, ca. 1965-1968
Conjunt de dia, vestit i jaqueta, costura. Teixit combinat fabricat a Francisco Casas, estam, dibuix quadres diversos, lligament sarja (jaqueta) i ull de perdiu, lligament sarja (vestit).
Donació Pepi Selvas de Casas.
Fundació Antoni de Montpalau, AdM 1766

↑ **MANUEL PERTEGAZ**
Vestit jaqueta, alta costura
Teixit de llana, plana doble tela amb efecte camacoix, botons de passamaneria
Providència Feliubadaló
Fundació Antoni de Montpalau, AdM 703

↑ **ROMEO GIGLI**
Milà, ca. 1988-1990
Conjunt, abric i faldilla, prêt-à-porter
Teixit de l’empresa Artèxtil, estam, lligament sarja, botons folrats del mateix material
Cèlia Torres, donació Niki Bosch
Fundació Antoni de Montpalau, AdM 1262

↑ **ROBERT DALMAU (ROBERTO)**
Barcelona, 1972
Vestit de nit, alta costura
Teixit fabricat a Sampere i Gorina, estam, lligament crepè, brodat amb lluentons de cel·luloide
Donació Robert Dalmau
Fundació Antoni de Montpalau, AdM 733

↑ **PEDRO RODRÍGUEZ,**
Barcelona, ca. 1966
Abric, alta costura
Teixit de llana, doble tela, dibuix de quadres, lligament sarja
Donació Angelina Canadell
Antoni de Montpalau, AdM 794

↑ **PEDRO RODRÍGUEZ,**
Barcelona, ca. 1970
Abric amb capa, alta costura
Teixit d’estam, lligament sarja
Cristina Izard, donació família Soler Izard
Fundació Antoni de Montpalau, AdM 665-667

ESTRATÈGIES DE MERCAT

Panyeria i llaneria, dos mons diferenciats

La indústria llanera sabadellenca es dividia en dos àmbits que tenien poca relació entre ells, un dedicat als teixits d'home, denominat *panyeria*, i l'altre, la llaneria i novetat de senyora, als de dona. Les diferenciaven tècnicament, estèticament i fins i tot en la forma de distribuir els productes. A Sabadell era tan important, des d'un punt de vista productiu, econòmic i representatiu, un món com l'altre.

Amb el nom genèric de *panyeria*, que ve del castellà *paño* –drap de llana en català–, s'ha denominat tota la indústria dedicada a la producció de teixits d'home, ja siguin draps de llana, franel·les, sarges, quadres, potes de gall... tot un repertori molt més austere i homologat que el de la llaneria femenina. D'altra banda, també, uns teixits més resistents i soferts, fet pel qual se'ls ha atribuït la supremacia enfront dels de dona, més flonjos, atrevits i variats, pendents sempre del dictat de la moda de cada temporada.

↑ **Planas i Rossón**
Mostrari de llaneria i novetat de senyora, temporada Hivern 1960
Museu d'Història de Sabadell, MHS 1024/51

↑ **Ginabreda**, sense data
Mostres de viatjant de llaneria i novetat de senyora
Museu d'Història de Sabadell, MHS 1011/146

↑ **Display de Textil**
Riba del 16^è Congreso Mundial de Maestros Sastres
Roma del 24 al 30 d'agost de 1975
Museu d'Història de Sabadell, MHS 1195/32

CRÈDITS

Idea i comissariat
Josep Casamartina i Parassols
Ismael Núñez Muñoz, adjunt al comissariat
Fundació Antoni de Montpalau

Organització i producció
Ajuntament de Sabadell

Coordinació
Museu d'Història de Sabadell

Disseny i coordinació del muntatge
Marta López Viana

Disseny gràfic
Cèl·lula Acció Creativa

Vestits i mannequinage
Fundació Antoni de Montpalau

Textos
Josep Casamartina i Parassols

Correcció lingüística
Assessoria lingüística / Ajuntament de Sabadell

Edició audiovisuals
Cèl·lula Acció Creativa

Fotografies:
Jordi Puig / AdM, portada i p. 4-5
Pepo Segura / MHC, p. 4
Dani Rovira / AdM, p. 4
Cèl·lula Acció Creativa / p. 2, 6, 7 i 8

Assessorament tècnic
Associació de Professionals i Amics del Tèxtil de Sabadell (TEXTIL'S)

Josep Armesto
Martí Picher
Albert Puigdemívol
Sebastià Serra
Orsini Sotorra

Agraïments

Josep Ache Vicente
Arnau Aguilar
Núria Aymerich
Joaquim Badia
Carlos Baqués
Jeroni Benavides
Xavier Bombardó
Montserrat Bros
Rosa Cardona
Anna Maria Casanovas Crusafon
Mateu Casas
Glòria Dalmau
Elena Díaz (AGFS)
Maria Garcia Expósito (MHS)
Josep Maria Garcia-Planas
Plàcid Garcia-Planas
David González Ruiz (AHS)
Joan Gorina
Manel Larrosa
Mercè Mampel
Montse Mañosa Rifé (AHS)
Rosa M. Martín i Ros
Lluís Matas
Marcel·lí Pérez
Cesc Prat (Ajuntament de Sabadell)
Victor Pujadas Altemir (UB-MHS)
Genis Ribé Monge (MHS)
Paula Solé Mañans (MHS)
Martí Sáiz
Laia Mas
Judith Porras
Lluís Sans
Rosa Saz
Montse Sauquet (AHS)
Joan Carles Suñer (FCS)
Gabriela Schröder

Fons documentals

Arxiu del Gremi de Fabricants
Arxiu Històric de Sabadell
Arxiu Santa Eulàlia
Col·lecció privada Jeroni Benavides
Filmoteca de Catalunya
Fundació 1859 Caixa Sabadell
Fundació Antoni de Montpalau
Gorina 1835
Josep Maria Garcia-Planas
Museu d'Història de Sabadell
Museu d'Art de Sabadell
Plàcid Garcia-Planas

Amb el suport de
Diputació de Barcelona
Generalitat de Catalunya

↑ **Xavier Sallent**, ca. 1965
Anunci per a l'empresa Brujass, SA, de *panyeria*
Arxiu del Gremi de Fabricants de Sabadell (Fons AGFS)

Vogue, edició francesa,
març del 1972
Fundació Antoni de
Montpalau, donació José
Maria Fillol

MODA DEL SOL

SAN LORET
Tissu Wool Mark de
RAMIRO FERNANDEZ, S.A.

Foto: G. L. / P. / P. / P. / P.

Organització:

Patrocinadors:

Entitat col·laboradora:

